

Budapest a Budapestben

A százesztendőös Budapest az egész országra — ez lehetne egyik mottója a Hazafias Népfront *Együtt Budapestért* akciójának. Ez lehetne a jelmondata annak az ünnepi számnak is, amelyet a főváros folyóirata, a *Budapest* a centenáriumnak szentelt. Németh Károly, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a budapesti pártbizottság első titkára az ünnepi szám élén megjelent írásában, a többi között, azt hangoztatja, hogy „a fővárost közös érdekek fűzik össze a megyékkel, a vidék városaival és falvaival, amelyekért Budapest ugyancsak dolgozik. Tervezi, szervezi és vég-

rehajtani is teljes erővel segíti az ország szocialista építésének nagy munkáját. „El lehet mondani, hogy napjainkban az ország együtt dolgozik Budapesttel és Budapest az országgal.

Németh Károly nem hagyta említés nélkül, hogy

a múltban

voltak konfliktusok is Budapest és az ország között. Amikor ugyanis a főváros — a kiegyezés utáni Magyarország központjaként — rohamos gyorsasággal fejlődött, „a városra rácsodálkozó magyarok többségének megkeseredett a szájíze. Öröm helyett felháborodás volt a jogos érzése azoknak a százazreknek és millióknek, akik e növekedés, a pompa-teremtés egyre súlyosbodó anyagi terheit viselték”. Budapest — meglehetősen sokáig — annak a hatalomnak is jelképe volt, „amely törvényeivel gúzsba kötött, nagyvonalú embert földönfutóvá tett, könyörtelenül árveztetett, a gyerekek kezéből kiütötte a kenyeret, a társadalmi igazságtalanság ellen lázadó apákra pedig csendőrt küldött”.

Ez azonban nem fedhette el azt a tényt, hogy Budapest egyben „a munkanélküliségre, a betegségre, a hazátlanná bélyegző úri megvetésre ereje összefogásával válaszoló proletariátus” városa is volt. Németh Károly arra is rámutat, hogy „a munkások és barátok — a baloldali értelmiségiek — ellen vívott harcában találta ki az úri rend a vele félig hazug jelszót, amely Budapestet bűnös városnak, a forradalmi indulatát izmosodó szervezeteiben edző-fegyelmező munkásságot hazátlán bítangnak becsmérelte”. Az úri rend — ravasz demagógiával — „megpróbálta szembeállítani egymás ellen kijátszani a fővárost és a vidéket, a parasztságot és a főváros munkásait, progresszív értelmiségét. Utóbbiakat a magyartalanság, a nemzeti gondolat és érdek elárulásának vádjával igyekezett kompromittálni”, a nemzetvesztők, akik az antant fegyveres erejével állították vissza kíméletlen osztályuralmukat. „a hazátlanság vádlát merészelték emelni a budapesti munkások, a magyar proletárok, agrárproletárok és az értelmiség legjobbjai ellen, akik pedig szerszámmal és fegyverrel egvaránt a leghívebben szolgálták az igazi hazát: a dolgozók Magyarországot.”

1944—1945-ben megkezdődött a felszabadult Budapest új élete is. A magyar nép bebizonyította, hogy

„érett a jövőre.

képes történelmi hivatásának teljesítésére”. És már az újjáépítés — új korszakok e nyitánya — idején kiderült: „mit jelent az ország számára Budapest”. Az országépítésben és a néphatalomért folyó harcban „a fővárosi munkásság magával tudta ragadni a dolgozók minden rétegét. Tetteivel példázta hazaszeretét, azt, hogy le lehet gyúrni a nehézségeket”.

Az új, a mai Budapestról szólva, a szerző a budapestiek közösségi szolidaritását hangsúlyozza. „Könyvet lehetne és kellene is írni az elmúlt huszonnyolc év közös erőfeszítéseiről, a társadalmi munka átlagos és rendhagyó példáiról, a teljesülő vállalásokról, amelyek olykor kohászt és operánekést, hegesztőt és matematikaprofesszort, villanyszereplőt és olimpiai bajnokot fűznek össze a barátság szálával.” A felszabadulás óta eltelt huszonnyolc év része egy, a közösség problémáit, gondjait is felvető, de az egész országgal, az egész néppel való szolidaritást fejlesztő folyamatnak. Amely „a centenárius ünnepségek után sem áll meg” — szögezi le a budapesti pártbizottság első titkára.

A szerkesztőség — egy, a főváros jövőjéről folytatott ankét során — megkérdezte Kállai Gyulának, az MSZMP Politikai Bizottsága tagjának, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa elnökének véleményét is. Kállai Gyula vallomást tesz arról, hogy bár Hajdú-Biharban született, több mint negyven éve Budapes-

ten él, ez e város már az otthona. Megállapítja, hogy Budapestnek

tovább kell újulnia.

„A leglátványosabb változásokat a külső kerületekben tapasztalhatjuk, ott, ahol valaha a város nyomorövezete húzódott.” Tény ugyanakkor, hogy régi városrészek átformálása nemegyszer nagyobb erőfeszítést követelt, mint újat teremteni, előzmények nélkül. Am — miként a Hazafias Népfront elnöke utal rá — „azok a tapasztalatok, amelyeket a József Attila lakóteleptől a most épülő Óbudáig összegyűjtötünk, lehetővé teszik, hogy egyre eredményesebben, igényesebben folytassuk a város arculatának átformálását.”

Újat kell építeni, újat kell formálni, ez szükség és korfeladat. Ugyanakkor azonban „nemcsak változtatni való, hanem őrizni való is bőven van”. Tizenöt—husz év múlva is „Budapest sajátos városképét a Vár, a Gellérthegy, a Duna-part, a Belváros határozza majd meg. Tiszteletre méltó az a gondosság és szeretet, amellyel a városrendezők, építészeink ezekhez a patinás városrészekhez nyúlnak.” Kállai Gyula fontosnak érzi, hogy e városrészekben „ne csak az épületek külső képe legyen gondozott, hanem a kapualjak, a lépcsőházak, az udvarok is csinosodjanak”. E csinosítás minden budapesti közös feladata, és egyik fontos munkaterülete a népfrontnak, hogy „szervezze a társadalmi összefogást a lakóhely fejlesztése, szépítése érdekében”.

Kállai Gyula véleménye szerint a következő években meg kellene erősödni Budapest fürdőváros-jellegének is. „Sőt, termálfürdőink és strandjaink fejlesztése mellett a város hangulatát is jól szolgálja, ha több helyen alakítanak ki szép szökőkutakat is. Nekem úgy tűnik, más világvárosokban erre nagyobb gondot fordítanak.” Fel kell ismerni, hogy az ilyen „apróságok” is hozzátartoznak ahhoz a folyamat-hoz, amelynek során „az ezredfordulóra ez a város — szocialista hazánk fővárosa — nemcsak milliók lakhelye, hanem otthona, s további nagy célok elérésének munkahelye lehet.”

Szépvölgyi Zoltán, a fővárosi tanács elnöke a többi között azt veti fel, hogy

az ezredfordulói

fel kell építeni több nagy forgalmú autópálya bevezető szakaszát, és korszerűsíteni kell az összes főközlekedési útvonalat. Ami meg például a vízfogyasztást illeti, az — a számítások szerint — „ napi 940 ezer köbméterrel több mint 1800 000 köbméterre emelkedik 2000-ig. Ennek biztosítása érdekében további kútsorokat fogunk építeni a Szentendrei-szigeten és a váci Duna-ágban, és újabb, nagy teljesítményű felszíni vízkivételi művet is kell létesítenünk. A város déli területeinek vízellátása érdekében növelni fogjuk a déli víznyerési kapacitást is. Fokozni fogjuk az elavult csőhálózat cseréjét is”. Az ezredfordulóra való felkészülés, az urbanizációs tervek középpontjában az emberektől való magas színvonalú gondoskodás áll. „Az elmúlt 25 évben fővárosunk többet fejlődött, mint a megelőző háromnegyed évszázad alatt. Terveink szerint a következő 25 esztendőben még nagyobb ütemű lesz a fejlődés.”

Bondor József építésügyi és városfejlesztési miniszter — a szerkesztőségi ankét egyik hozzászólója — szerint „Budapestet fekvése a legszebb világvárosok közé emeli. Kötelességünk, hogy e természeti-táji szépségeket megőrizzük: hogy létesítményeink ne csökkentsék, hanem kiegészítsék, kiemeljék a természeti adottságok hatását”. Minden adottság megvan hozzá, hogy Budapest holnapra „Európa egyik szellemi találkozóhelyévé fejlődjék”. A következő évek feladata: megteremteni e szellemi központ anyagi és szervezeti feltételeit.